herpy

GEKONY

Turpan wonder gecko

Teratoscincus roborowskii

Pomarańczowy gekon pustynny o dużych, żabich oczach, pochodzący z Kotliny Turfańskiej w północno-zachodnich Chinach. Prowadzi nocny tryb życia, sam kopie korytarze w piasku i ma duże, dachówkowato ułożone łuski, które szeleszczą, gdy porusza ogonem. Przy odpowiednich warunkach jest odporny, ale potrzebuje suchego środowiska i chłodnej przerwy zimowej.

Rodzina: Sphaerodactylidae Dawna nazwa: *Teratoscincus toksunicus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**8-9 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**8-15 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Pustynia i półpustynia**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**26-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-35 °C**
Temperatura w nocy	**17-20 °C**
Wilgotność	**20-40%**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**2-4**
Inkubacja	**70-110 dni** przy 27-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Teratoscincus roborowskii ma duże oczy bez powiek, z pionową źrenicą, które nadają zwierzęciu żabi wygląd. Łuski na tułowiu i ogonie są duże, cienkie i zachodzą na siebie jak dachówki. Gdy gekon czuje się zagrożony, wygina grzbiet i macha ogonem na boki, tak że łuski szeleszczą.

Jacques von Bedriaga opisał ten gatunek w 1906 roku i nazwał go na cześć rosyjskiego podróżnika i badacza Wsiewołoda Roborowskiego. Okresowo łączono go zarówno z *Teratoscincus scincus*, jak i z *Teratoscincus przewalskii*, ale badania genetyczne i morfologiczne wykazały, że jest odrębnym gatunkiem. *Teratoscincus toksunicus* uważa się za synonim. Rodzaj należy do rodziny Sphaerodactylidae.

Dorosłe osobniki mierzą 8-9 cm od pyska do kloaki, a długość całkowita wynosi 15-17 cm. Samce mają nieco szerszą głowę niż samice. Dorosłe są przeważnie pomarańczowe, z nieregularnymi ciemnymi plamami na grzbiecie oraz jaśniejszymi bokami i brzuchem. Młode mają cienkie ciemne poprzeczne pasy, które z wiekiem zanikają. Młode osobniki potrafią zawinąć ogon nad grzbietem jak skorpion i wiele wskazuje na to, że naśladują jadowite skorpiony żyjące w tym samym miejscu. Brak wiarygodnych danych o masie ciała.

Spośród gatunków z tego rodzaju ten jest najczęściej spotykany w sprzedaży i regularnie rozmnażany. Jest nerwowy i źle znosi brania do ręki, dlatego najlepiej go obserwować. Ogon może zostać odrzucony i odrasta jako bardziej zaokrąglony kikut.

Występowanie i środowisko

Gatunek występuje wyłącznie w Chinach, w Kotlinie Turfańskiej w Regionie Autonomicznym Sinciang. Notowano go od około 100 m poniżej poziomu morza do ok. 470 m wysokości, a łączny obszar jego występowania szacuje się na niecałe 7000 km².

Okaz typowy pierwotnie podano z oazy Ssatschsheu (Dunhuang) w prowincji Gansu, ale gatunek tam nie występuje, a etykieta została prawdopodobnie zamieniona. Stanowiska poza Kotliną Turfańską widoczne na mapie pochodzą od zwierząt hodowlanych lub z błędnych oznaczeń.

> **Naturalny zasięg:** Chiny.

ŚRODOWISKO

Gekon żyje w suchych zaroślach i na pustyni piaszczystej. Kotlina Turfańska jest jednym z najsuchszych i najgorętszych miejsc w Chinach, z roczną sumą opadów wynoszącą zaledwie około 16 mm. Martwe drewno i stare krzewy są ważne jako kryjówki, miejsca żerowania i do regulacji temperatury. W dzień zwierzę przebywa w samodzielnie wykopanych korytarzach, często głębszych niż 20 cm, a nocą wychodzi na powierzchnię, aktywne w temperaturach od około 17 do 41 °C.

Od października do końca marca gekon zimuje w swojej norze. Wiosną żywi się głównie mrówkami i chrząszczami, ale od lipca, gdy dojrzewają owoce kaparu, mogą one stanowić większość diety. Gekon rozsiewa nasiona kaparu, co jest nietypowe dla gekona.

Hodowla

TERRARIUM

Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 45 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość). Pojedyncze zwierzę poradzi sobie w 60 × 40 × 40 cm, ale większe jest zawsze lepsze, ponieważ gekon jest aktywny i nocą dużo chodzi. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, bo zwierzę żyje na ziemi.

Użyj warstwy płukanego piasku do piaskownic o grubości 10-15 cm, wymieszanego z gliną lub ziemią pustynną, aby zwierzę mogło kopać stabilne korytarze. Głęboki piasek chroni też delikatne jaja. Urządź kilka kryjówek z rurek korkowych, płaskich kamieni i kory, co najmniej jedną w ciepłej i jedną w chłodnej części. Kamienie muszą stać bezpośrednio na dnie terrarium, a nie na piasku, żeby nie przewróciły się na zwierzę, gdy kopie.

Terrarium musi mieć dobrą wentylację i suche podłoże. Miskę z wodą i ewentualne miseczki na pokarm postaw na płaskim kamieniu, żeby nie dostawał się do nich piasek.

TEMPERATURA

Gekon potrzebuje wyraźnego gradientu temperatur: 26-30 °C w dzień i ciepłej strefy 32-35 °C pod lampą grzewczą lub nad matą grzewczą. W nocy temperatura może spaść do 17-20 °C lub do zwykłej temperatury pokojowej.

Dla tego konkretnego gatunku istnieje niewiele udokumentowanych danych, więc wartości opierają się częściowo na blisko spokrewnionym *Teratoscincus scincus*. Używaj termostatu i termometru cyfrowego w obu częściach terrarium.

W naturze gatunek zimuje od października do marca. W terrarium stosuje się chłodny okres trwający około dwóch miesięcy w ok. 15 °C, z wyłączoną lampą grzewczą. Zimować mogą tylko zwierzęta w dobrej kondycji.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek pochodzi z jednego z najsuchszych regionów Chin i trzeba go utrzymywać w suchych warunkach, przy wilgotności powietrza 20-40 %. Nie zraszaj całego terrarium. Mała wilgotna kryjówka z lekko wilgotnym sphagnum pomaga zwierzęciu w linieniu i daje mu miejsce, gdzie może szukać wilgoci.

Zawsze miej płytką miskę ze świeżą wodą, regularnie wymienianą. Stale wilgotny piasek powoduje problemy ze skórą i grzybice, dlatego piasek przez większość czasu musi być suchy. Jaja również trzeba trzymać w suchych warunkach, patrz rozdział o inkubacji.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Inkubacja jaj

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek prowadzi nocny tryb życia i radzi sobie bez UVB, jeśli pokarm jest obsypywany witaminą D3. Można jednak zamontować słabą świetlówkę UVB w ciepłej części, tak by indeks UV wynosił najwyżej około 1-2 w miejscach dostępnych dla zwierzęcia, z kryjówką i cieniem obok. Nie zostało to zbadane dla tego gatunku, dlatego UVB podano jako opcjonalne.

Stosuj długość dnia około 12 godzin latem i 10 godzin zimą, sterowaną programatorem czasowym. W nocy w terrarium ma być ciemno. Jeśli potrzebne jest ogrzewanie nocne, użyj promiennika ceramicznego lub maty grzewczej, a nie kolorowego światła.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

W terrarium gekon żywi się owadami. Podawaj urozmaicony żywy pokarm: świerszcze, szarańczę, karaczany dubia i od czasu do czasu mączniki. Larwy barciaka to przysmak i powinny stanowić tylko niewielką część diety. Owady muszą być mniejsze niż odległość między oczami zwierzęcia.

Dorosłe osobniki karmi się co drugi lub co trzeci dzień, młode codziennie. Gatunek łatwo tyje, więc pilnuj masy ciała i grubości nasady ogona. Obsypuj owady wapniem przy większości karmień, a raz w tygodniu preparatem witaminowym z D3. Jeśli zwierzę ma dostęp do UVB, można podawać mniej D3.

W naturze gatunek zjada też owoce, zwłaszcza kapary. Nie wykazano, że owoce są niezbędne w niewoli, ale możesz spróbować podać odrobinę dojrzałych owoców lub papki owocowej dla gekonów dla urozmaicenia.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gekon jest płochliwy i nerwowy, a w dzień chowa się w norze. Wiele zwierząt nigdy naprawdę się nie oswaja, a branie do ręki je stresuje i może skłonić do odrzucenia ogona. Bierz je do ręki tylko wtedy, gdy to konieczne, i wtedy nisko nad miękkim podłożem. Nigdy nie chwytaj za ogon.

W naturze zwierzęta żyją głównie samotnie, ale samiec i samica bywają widywani w tej samej norze. W terrarium trzyma się je pojedynczo lub parami. Nigdy nie trzymaj razem dwóch samców. Dorosłe osobniki mogą zjadać młode, więc młode muszą mieć własny pojemnik. Zwracaj uwagę na ugryzienia i urazy i rozdziel parę, jeśli pojawią się niesnaski lub jedno ze zwierząt chudnie.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po szerszej głowie i po dwóch zgrubieniach u nasady ogona, gdzie znajdują się hemipenisy. Brak wiarygodnych danych o tym, kiedy gatunek osiąga dojrzałość płciową. Przeznaczaj zwierzęta do rozrodu dopiero wtedy, gdy są w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji. Samice zbyt małe lub zbyt chude łatwo tracą wapń i mogą ucierpieć przy składaniu jaj.

GODY I KOPULACJA

Zimowanie jest kluczem do rozmnażania, a zwierzęta bez chłodnego okresu rzadko się rozmnażają. Trwa ono zwykle około dwóch miesięcy w ok. 15 °C przy krótszym dniu, a w tym czasie zwierząt się nie karmi. Następnie w ciągu kilku tygodni podnieś temperaturę i wydłuż dzień oraz karm obficie.

Pary i małe grupy mogą się sprawdzić, a dobrze dobrana para może pozostać razem. Gatunek rozmnażano jedynie w ograniczonym zakresie, więc bądź przygotowany na eksperymentowanie.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jednorazowo jedno lub dwa jaja o twardej, ale bardzo delikatnej skorupce, do czterech zniesień w roku. Zakopuje jaja w suchym piasku, w naturze chętnie pod krzewami. Zapewnij jej w ciepłej części strefę z luźnym piaskiem o głębokości 10-15 cm, żeby jaja nie zostały zgniecione, gdy się porusza.

W sezonie podawaj samicy dużo wapnia i owadów i przerwij rozród, jeśli chudnie.

INKUBACJA

Jaja trzeba inkubować na suchym podłożu. Wilgotne podłoże zabija zarodki. Umieść je w suchym piasku w wentylowanym pojemniku i nie obracaj ich. W pojemniku może stać mały kubeczek z wodą, ale poza podłożem i bez kontaktu z jajami, żeby powietrze nie było całkiem suche.

W 28 °C wyklucie następuje po około 90 dniach, a w zależności od temperatury trwa to 70-110 dni. Nie wiadomo, czy temperatura decyduje o płci. Odczekaj długo, zanim wyrzucisz jajo.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są małe i nerwowe. Trzymaj je pojedynczo w małym pojemniku z suchym piaskiem, kryjówką, małą wilgotną kryjówką i płytką miską z wodą, w tych samych temperaturach co dorosłe. Codziennie podawaj im małe świerszcze lub inne drobne owady obsypane wapniem i pilnuj masy ciała.

Niektóre młode trudno skłonić do jedzenia. Brak wiarygodnych danych o tempie wzrostu, więc obserwuj sylwetkę. Gdy podrosną, przenieś je do większego terrarium z głębokim piaskiem.

Zdrowie i częste błędy

Literatura weterynaryjna o tym konkretnym gatunku praktycznie nie istnieje, więc porady opierają się na doświadczeniach z tym rodzajem i innymi gekonami pustynnymi. Typowe problemy to:

- Zbyt duża wilgotność, która powoduje grzybice, infekcje skóry i problemy z linieniem. Utrzymuj piasek suchy, z tylko jedną małą wilgotną kryjówką.
- Otyłość od zbyt wielu tłustych owadów, takich jak mączniki i larwy barciaka. Urozmaicaj pokarm i pilnuj grubości nasady ogona.
- Niedobór wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic rozpłodowych i młodych zwierząt. Prowadzi to do miękkich kości i drżenia. Obsypuj pokarm.
- Piasek połykany razem z pokarmem. Najlepiej podawaj owady w gładkiej misce.
- Utrata ogona po braniu do ręki lub walce. Odrasta, ale jest bardziej zaokrąglony.
- Zimowanie zwierząt chudych lub chorych. Zimować mogą tylko zdrowe zwierzęta w dobrej kondycji.

Zwróć się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, nie je przez kilka tygodni albo ma obrzęki, rany na skórze lub trudności z oddychaniem.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.